

A gyermekek kihallgatása a nyomozások során

Interviewing children during criminal investigations

Nagygyőr Csilla

kiemelt főreferens, rendőrségi tanácsos, rendőr alezredes
Országos Rendőr-főkapitányság,
Bűnügyi Főigazgatóság,
Bűnügyi Főosztály
nagygyorcs@orfk.police.hu

Absztrakt

Cél: A gyermekbarát igazságszolgáltatás koncepciójának, a gyermeki jogok igazságszolgáltatásba történő beépülésének sikere aszerint mérhető, hogy egy eljárás az abban érintett gyermek számára traumatizáló-e, képes-e az a gyermek jogait és szükségleteit minden percében szem előtt tartani, érvényesíteni. Működhet-e ez csak jogszabályok alapján, elégséges-e a markáns eljárási szabályok meghatározása, avagy az igazságszolgáltatás és a rendőrség világához oda kell engedni, és be kell vonni abba a gyermekvédelem eszköztárát.

Módszertan: A gyermekkihallgatás mint speciális szakértelem megjelenésének bemutatása általános jogszabályi és módszertani kitekintéssel, elsődlegesen a rendőrség szemszögéből vizsgálva azt.

Megállapítások: A tanulmány bemutatja hazánk gyermekbarát igazságszolgáltatás egy speciális szegmenséért tett lépéseit.

Érték: A jogszabályi keretek szükséges, de nem elégséges feltételei a gyermek legfőbb érdekének¹ biztosításához az eljárások során. A hozzáértő, a speciális és készségintű szaktudás birtokában lévő szakember az, aki a gyermekbarát, gyermekközpontú működést ténylegesen megvalósíthatja.

Kulcsszavak: gyermekbarát igazságszolgáltatás, kihallgatási protokoll, Barnahus, rendőrség, képzés

1 A gyermek mindenek felett álló érdekeinek védelme, amely a Gyermekek Jogairól szóló Egyezmény (a továbbiakban: UNCRC) 3. cikkében került deklarálásra. Az UNCRC egy nemzetközi emberi jogi (gyermekjogi) szerződés, amely meghatározza a gyermekeket érintő polgári, politikai, gazdasági, szociális, egészségügyi és kulturális jogok egyetemes normáit. Az UNCRC bevezette a gyermekekért vállalt kollektív felelősséget. Rögzíti, hogy minden gyermeknek biztosítani kell az őt megillető jogokat, ezen felül deklarálja az is, hogy a gyermekek jogait mindig a gyermek mindenek felett álló érdekét szem előtt tartva szükséges biztosítani.

Abstract

Aim: The success of the concept of child-friendly justice, the integration of children's rights into the justice system, can be measured by whether a procedure is traumatic for the child involved, whether it is able to keep the child's rights and needs in mind and enforce them in every minute. Can it operate only on the basis of legislation, is it sufficient to lay down firm rules of criminal procedure, or should the world of justice and the police be allowed to include the tools of child protection.

Methodology: To present the emergence of child interrogation as a specialised field of expertise, with a general legislative focus, primarily from the perspective of the police.

Findings: The present study demonstrates the steps our country has taken to promote a specific segment of child-friendly justice.

Value: The legal framework is a necessary but not sufficient condition for ensuring the best interests of the child in proceedings. Only a competent professional, with specialised and specific skills and expertise, can effectively implement a child-friendly, child-centred approach.

Keywords: child-friendly justice, interrogation protocol, Barnahus, police, education

Bevezetés

A rendőrség bűnügyi szolgálati ágán belül gyermekek² vonatkozásában indult eljárásokkal kapcsolatos feladatok ellátására önálló szervezeti egység kizárólag a Budapesti Rendőr-főkapitányságon található. A rendőrség ezen egyetlen szervezeti egysége speciális hatáskörben jár el, amely gyakorlat megfelel a specializáció nemzetközi elvárásának.

A rendőri eljárásban regisztrált, ismert sértetté válások száma³ a gyermekek esetén 2019-ben 5796, 2020-ban 6295, 2021-ben 5804, amelyből a 14. életévét be nem töltöttek száma 2019-ben 2162, 2020-ban 2689, 2021-ben 2662 volt. A fentiek mellett az elkövetőként, egyéb érdekeltként rögzített gyermekek száma is jelentős.

2 Gyermek: minden 18. életévét be nem töltött személy.

3 A Belügyminisztérium üzemeltetésében lévő <https://enyubs.bm.hu> honlapon szereplő adatok alapján, és a bűncselekmény sértettjei azok a – kriminalisztikai jellemzők (ENyÜBS'18 Kitöltési Szabályzat 5. és 6. számú melléklet) alapján ismert/ismeretlen, természetes/nem természetes személyként rögzítésre került – sértettek, akiknek a sérelmére elkövetett legalább egy cselekmény regisztrált bűncselekmény, olyan módon, hogy egy eljárásban egy sértett a sérelmére elkövetett regisztrált bűncselekmények számának megfelelően többször is elszámolásra kerülhet.

Természetesen ez nem jelenti és nem is jelentheti⁴, hogy minden gyermeket kihallgatnak a nyomozó hatóság tagjai, de jól mutatja, hogy hány gyermek kerülhet potenciálisan kapcsolatba az igazságszolgáltatással. Ők először a rendőrrel, a nyomozóval találkoznak, akik első benyomásként rögzítik a gyermekben, hogyan működik az igazságszolgáltatás rendszere, amellyel önkéntelenül is determinálják a gyermek jövőbeni viszonyát hozzá. Ezen első pillanattól kiemelt figyelmet kér és határoz meg a jogalkotó mindenkinek, hogy az eljárás minden pillanatát és annak egészét gyermekbaráttá, gyermekközpontúvá tegyék.

A gyermekbarát igazságszolgáltatás

A gyermekbarát igazságszolgáltatás átfogó jellegű meghatározását az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása⁵ a gyermekbarát igazságszolgáltatásról adta 2010-ben. Az iránymutatással az Európa Tanács azt kívánta elérni, hogy az igazságszolgáltatás mindig gyermekközpontú legyen. Olyan barátként bánjon a gyermekkel, akiben megbízhat a gyermek, és aki bízik a gyermekben, aki odafigyel a gyermekre, aki megérti a gyermeket és akit megért a gyermek, akinek van bátorsága figyelmeztetni a gyermeket, ha hibázik, de ott áll mellette és segít megoldást találni.⁶ Az iránymutatás szerint az igazságszolgáltatás feladata jóindulattal és barátságosan segíteni a gyermek védelmét, amely nem okoz újabb fájdalmat és nehézséget. Ezen igazságszolgáltatás alapelveinek kulcsszavai többek között a méltóság, a tisztelet, az odafigyelés, a tisztesség, az elérhetőség, az érthetőség, a megbízhatóság, a barátságosság, a gondosság, a hozzáértés, a szakszerűség, a gyermekhez igazodás, a megnyugtatás, a bizalom.

Az iránymutatás célja a gyermek védelme az igazságszolgáltatás által okozott másodlagos viktimizációtól, amelyet összehangolt multidiszciplináris munkamódszereken alapulva, a lehető legtöbb szempontot figyelembe véve közelít meg. Már maga az irányelv is megfogalmazza azonban, hogy az elvek

4 A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) 88. § (1) bekezdés a) pontja alapján az eljárási cselekmény elvégzésére csak akkor kerülhet sor, ha az attól várható bizonyíték mással nem pótolható.

5 Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice. Elfogadva 2010. november 17-én, a 1098. számú Miniszteri Tanácskozáson.

6 A „gyermekbarát igazságszolgáltatás”: olyan igazságszolgáltatási rendszer, amely az elérhető legmagasabb szinten biztosítja a gyermekek jogainak tiszteletben tartását és hatékony érvényesítését, figyelembe véve az alábbiakban felsorolt elveket, megfelelően tekintetbe véve a gyermek érettségét, értelmi szintjét és az ügy körülményeit. Olyan igazságszolgáltatás, amely hozzáférhető, az életkornak megfelelő, gyors, gondos, a gyermekek jogaihoz és szükségleteihez igazodó és azokra koncentrált, tiszteletben tartja a gyermekek jogait, beleértve a tisztességes eljáráshoz való jogot, az eljárásban való részvétel és az eljárás megértésének jogát, a magánélet, a családi élet, az integritás és a méltóság tiszteletben tartásához fűződő jogot.

meghatározása, elfogadása csak akkor hoz valós eredményt, ha a változások a gyakorlatban is tapasztalhatók lesznek.

A gyermeki jogok uniós érvényesítése érdekében 2011-ben elfogadott ütemterv része, hogy 2012 a gyermekbarát igazságszolgáltatás éve Európában. Az ütemterv a gyermek áldozatok és terheltek jogainak az igazságszolgáltatás rendszerében történő garantálását is magában foglalja.

A gyermekbarát igazságszolgáltatás fogalma hazánkban 2012-ben jelent meg, amikor is ezen évet a gyermekbarát igazságszolgáltatás évének dedikálta a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium. Célja olyan holisztikus megközelítésű intézkedések megtétele volt, amelyek elősegítik, hogy a gyermekek mindenekfelett álló érdeke valóban érvényesüljön az igazságszolgáltatásban.

Gyermekbarát meghallgató helyiségek a rendőrségen

A magyarországi gyermekbarát igazságszolgáltatás évének első konkrét lépése volt a rendőrség nyomozó hatóságainál létesítendő gyermekmeghallgató szobák kialakításáról szóló 32/2011. (XI. 18.) KIM rendelet is.⁷ A rendelet értelmében minden 14. életévét be nem töltött gyermeket kötelezően speciálisan kialakított szobákban kellett kihallgatni a nyomozó hatóságoknak. Bár a rendelet a gyermek lehetőség szerinti kíméletét és mindenekfelett álló érdekének szem előtt tartását írta elő, azonban kizárólagosan a kihallgatás helyszínéről rendelkezett.

A gyermekmeghallgató szobákat a rendőrség – saját forrásból, alapítványi, valamint önkormányzati segítséggel – szorosan a rendeletben foglaltakra támaszkodva, saját objektumaiban kialakította. Tette azt azon objektumokban, amelyek alapfunkciójukból eredően a lehető legtávolabb állnak a „gyermekbarát” jelzőtől, és amelyen az sem segített, hogy az épületben valahol volt egy rendelet szerinti színes, barátságos helyiség. *„Bármennyire is szép és biztonságot nyújtó a bejárattól messze, az épület másik oldalán elhelyezkedő gyermekmeghallgató helyiség, ha útközben nem tudjuk védeni a gyermeket a számára káros történések látványától.”* (Nagygyőr, 2014).

A rendelet ma már nem hatályos⁸, amellyel együtt megszűntek a gyermekmeghallgató helyiségek, és helyükre 2016-tól különleges bánásmódot igénylő személy részvételét megkívánó eljárási cselekmény elvégzésére szolgáló

7 A rendőrség nyomozó hatósága a tizennegyedik életévét meg nem haladott személy meghallgatását az olyan gyermekmeghallgató szobában foganatosítja, amelyben a büntetőeljárás céljával összhangban biztosítható, hogy az eljárási cselekmény a gyermekkorú lehetőség szerinti kíméletével, a gyermek mindenek felett álló érdekét szem előtt tartva valósuljon meg.

8 34/2015. (XI. 10.) IM rendelet 9. § hatályon kívül helyezte 2015. december 11-től.

rendőrségi helyiségek léptek. Ezen szobák továbbra is a rendőrségi épületekben kerültek kialakításra.⁹

A 2011. évi KIM rendelet hatályba lépését követő belső rendőrségi norma¹⁰ részletesen rendelkezett a helyiség használatának kötelező és ajánlott eseteiről, de egyben azt ki is kiterjesztette. A norma megnyitotta a szobák ajtaját a tanú életkorától függetlenül minden olyan nyomozási cselekmény előtt, ahol a tanú fokozott kímélete, a sérelmére elkövetett bűncselekmény természete indokolta azt.

A rendőrségi utasítás rendkívül fontos eleme volt, hogy felismerte az irányelvben is hangsúlyos szakmaiság, hozzáértés fontosságát, és rendelkezett a rendőri állomány képzéséről a gyermekekkel való kommunikáció során alkalmazandó speciális ismeretek megszerzése céljából.

Ezt követően megjelentek a rendőrség képzései között azon oktatások, amelyek a gyermekekkel kapcsolatos eljárási cselekmények eljárásjogi és kriminálisztikai megközelítésén túllépve a multidiszciplináris megközelítés felé indultak el. A pszichológusok, gyermekvédelmi szakemberek részvételével tartott oktatások, konferenciák a gyermekek fejlődési sajátosságairól, szükségleteiről szóltak, és a speciális kihallgatási technika, a megfelelő kommunikáció is egyre nagyobb hangsúlyt kapott. A fókuszba került a gyermekek kihallgatását végzők szervezett felkészítésének folyamatos elméleti és gyakorlati képzésének, továbbképzésének létszüksége. A képzéseken részt vevő rendőri állomány többsége rendkívül motivált volt és kifejezte határozott igényét a kihallgatási technikai képzésekre. Ilyen ismeretanyag gyakorlatias átadása a rendészeti iskolarendszerű, felsőfokú képzésben nem történt meg, és a készség szintű alkalmazásának elsajátítására Magyarországon nem volt mód. Nemcsak képzés nem volt elérhető a nyomozó hatóságok gyermekekkel kapcsolatba kerülő tagjainak, hanem magyar nyelven elérhető tananyag sem volt, amely a gyermekek speciális kihallgatási technikáját mutatta volna be.

2018-ban az Országos Kriminológiai Intézet munkatársai a gyermekek kihallgatását vizsgálva tanulmányukban¹¹ megállapították, hogy bár a rendőrség évek

9 34/2015. (XI. 10.) IM rendelet a tizennegyedik életévét be nem töltött terhelt vagy tanú, valamint a különleges bánásmódot igénylő sértett meghallgatására szolgáló rendőrségi helyiség kialakításáról és ellenőrzéséről, majd a 13/2018. (VI. 12.) IM rendelet a különleges bánásmódot igénylő személy részvételét igénylő eljárási cselekmény elvégzésére szolgáló rendőrségi helyiség kialakításáról, működtetéséről és a használata ellenőrzéséről.

10 1/2013. (I. 8.) ORFK utasítás a gyermekmeghallgató szoba használatbavételéről, használatának rendjéről.

11 Egy, az OKRI-ban 2016-ban lefolytatott kutatás Budapest és öt megye (Pest, Győr-Moson-Sopron, Vas, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg) 2015-ben jogerős ítélettel lezárt, erőszakos szexuális bűncselekmény miatt indult büntetőeljárásainak iratvizsgálatát ölelte fel; összesen 153 ügy vizsgálatára került sor. A mintában összesen 132 kiskorú sértettet azonosítottak, ami a mintába kerülő sértettek több mint kétharmada (70,2%) volt. A kiskorú sértettek túlnyomó része (N = 111; 84%) a cselekmény elkövetése idején még nem töltötte be a 14. életévét.

óta fokozott figyelmet fordít a gyermekekkel kapcsolatos eljárásokra, amelynek része a szakvonal szerinti szakirányítás rendszere és a belső képzések, azonban a felkészült szakemberek száma messze elmarad a szükségéstől. A gyermekkel kapcsolatos helytelen kommunikációból, a kihallgatások minőségének alacsony színvonalából és nem utolsósorban a kiskorú elkövetőkkel, a gyermekprostitúció alanyaival szemben tapasztalható előítéletességéből eredő viktimizáló bánásmód rendszerabuzúsként értelmezhető. Ajánlásukban rögzítik, hogy „*a jogalkalmazók intézményes képzésére és rendszeres továbbképzésére van szükség a gyermekek büntetőeljárás folyamán történő meghallgatásáról, a további traumatizálás elkerülésének lehetséges eszközeiről. Az igazságszolgáltatás gépezetében a gyermeket meghallgató szakemberek előképzettsége, kihallgatási rutinja, és speciálisan a gyermekekkel való kommunikáció, a pszichológiai biztonság megteremtéséhez vezető út kiépítéséről való tudása rendkívül változó, összességében pedig elégtelen*” (Parti, Solt & Virág, 2018).

A kutatás megállapítja tehát, hogy a jogalkotó igyekszik különös figyelmet fordítani a gyermekek legfőbb érdekére az eljárások során, azonban mindez hiábavaló és célját nem érheti el a kihallgatásokat végző személyek érzékenysége, szakértelme nélkül.

A tárgykörben a Belügyminisztérium Tudományos Tanácsának támogatásával¹² végzett kutatás önkitöltő kérdőívben¹³ vizsgálta a mai magyar rendőrség nyomozó állományának korszerű kihallgatástechnikai szakmai képzettségét. A cél annak feltérképezése volt, hogy milyen ismeretekkel rendelkeznek e téma körében, ezek mélysége, alkalmazhatósága milyen mértékű és az ismeret honnan származik, valamint azt, hogy miképpen viszonyulnak a témához és ezzel kapcsolatosan milyen sémák, attitűdök jelennek meg, önmagukat e téren hogyan értékelik és hova sorolják.

A kutatási mintát tekintve 384 fő vett részt a vizsgálatban az ország teljes területéről, elsődlegesen a bünyügyi szolgálati ág (91,03%) munkatársai közül területi és életkori elosztásban nagyjából kiegyenlítve.

A kutatás sarokköve volt, hogy az eredmények értékelése során szinte vitán felül áll, hogy egységesen kiemeltnek tartotta a kérdést szinte majdnem mindenki (353 fő, 93%), aki a kutatásban válaszolt, hogy „*speciális kérdézési és interjútechnikák, valamint a pszichológiai jelenségek ismerete okán szükségesnek*

12 Pásztor Attila kutatása a Belügyminisztérium külső gyakornoki programban 2019-ben. A Belügyminisztérium Tudományos Tanácsának 2020-ban leadásra került. Publikálása nem történt meg.

13 A válaszadások során különféle skálákat alkalmaztak úgy, mint az egyszerű, illetve többszörös feleletválasztást, jelölő négyzetrácsot, Likert skálát, rangsorolást. A kérdőívet elektronikus úton és formában juttatták el a megjelölt állománycsoportokhoz 2020. február és március hónapban.

tartja a speciális technikai ismereteket a kihallgatásban”¹⁴. Ebből kiindulva a kutatás készítője megállapítja, hogy figyelembe véve az állomány ismeretének e témában mutatott szintjét, az állománynak a kérdéshez való pozitív hozzáállását, s az e témakörben megjelenített kompetencia vélelmzését, hogy az e téren tartandó képzések kiemelt figyelmet, maximális pozitív hozzáállást mutatnának széles körben. A kérdőívet kitöltők által felállított kihallgatási kompetenciarangsorban első helyen a speciális ember- és személyiségpszichológiai ismeret állt, amelyet a kihallgatástaktikai ismeret követett, megelőzve a kihallgatástechnikai, valamint a speciális kommunikációs ismeretet.

A rendőrség bűnügyi szakirányításának gyakorlati tapasztalatai, a kutatások vakító élességgel világítottak rá arra, hogy szervezett és összehangolt multidiszciplináris kihallgatástechnikai képzésre van szükség. Ennek legfontosabb feltétele a megfelelő kihallgatási protokoll kiválasztása volt, amely magyarországi előzmény és szakirodalom hiányában jelentős kihívás volt. Az oktatók már kitértek a kérdéses technikájára, a kihallgatás lépéseire, de strukturált módszertan nem állt rendelkezésre.

Ekkor kapott segítséget a rendőrség a Hintalovon Gyermekjogi Alapítványtól¹⁵, amelynek munkatársai kapcsolatot teremtettek a flamand rendőrség gyermek meghallgatásokat végző speciális csapatának korábbi tagja és tréneré, valamint a magyar rendőrség között. Az alapítvány segítségével és a Flamand Kormány támogatásával meghívott Danny Sluyts 2018-ban több mint száz rendőr, illetve vendégként meghívott bíró, ügyész, igazságügyi pszichológus szakértő előtt mutatta be, hogyan lehet kíméletes, gyermekbarát módon kihallgatni gyermeket. Ez volt az a pont, ahol a gyermekmeghallgató szobákat, illetve a későbbi különleges meghallgató helyiségeket végre elkezdhette a rendőrség valós gyermekbarát tartalommal megtölteni.

A rendőrség alapellátó és a témában rendkívül elhivatott pszichológusaiból, bűnügyi szakembereiből álló képző csapat – az oktatások megindításával párhuzamosan – megkezdte a belső rendőrségi tananyag kidolgozását, összeállítását, amelyhez a nemzetközi szakirodalom tanulmányozása mellett, Danny Sluyts „train the trainers” képzése szolgáltatott alapot. A széles körű szakmai munka eredményeként elkészült a rendőrségi belső tananyag, amely jelen tanulmány írásakor az utolsó, lektorálási fázisában van.

14 Pásztor Attila előadása 2020. június 12-én a Belügyminisztérium Tudományos Tanácsa előtt.

15 Az alapítványt dr. Gyurkó Szilvia hozta létre 2015-ben. „*A Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány küldetése a Magyarországon élő gyerekek jogainak érvényesítése és támogatása. Célunk, hogy a felnőtt társadalom minél szélesebb körben vállaljon felelősséget és tegyen a gyerekek kiegyensúlyozott fejlődéséért. Munkánkat olyan szakemberek segítik, akik hosszú évek óta dolgoznak gyerekekkel, és sikeresen alkalmazzák az Alapítvány által képviselt gyermekjogi megközelítést.*” (URL1).

A kihallgatási protokoll alapja

A kihallgatási protokoll kidolgozásánál a rendőrségi kihallgatás fő célját kellett alapul venni, miszerint a lehető legtöbb hiteles információt kell feltárni és megszerezni. A kihallgatás során a kriminalisztikai ajánlások és a vonatkozó jogszabályok maradéktalan betartása mellett kell a valóságghú tényállást rekonstruálni, szolgálva egyben a gyermekek legjobb érdekét, speciális szükségleteit. A büntetőeljárás során a gyermekek védelmére kell törekednünk, miközben a lehető legtöbb információt próbáljuk meg beszerezni tőlük. Ennek alapján a gyermekek kihallgatásának számos sajátos jellegzetessége van, amelyek betartása speciális ismereteket és kompetenciákat követel meg a kihallgatást végző személytől. A siker feltétele, hogy a környezet a gyermek számára barátságos, ismerős legyen, a kérdések a gyermek számára érthető módon legyenek feltéve, a gyermeket kihallgató rendőr értse a gyermekek nyelvét, a kihallgatás során a rendőr képes legyen többnyire semleges, barátságos módon reagálni.

A bizonyítási eljárásban minden, a kihallgatás során beszerezett információt mérlegelni kell a bizonyítékok rendszerében. Az irányított, zárt kérdések, amelyek a választ már önmaguk is sugallják, a beszerezett információk hitelességét és objektivitását kérdőjelezzik meg. Az ily módon szerzett információk a bizonyítékok sorából kizárhatók. Erre tekintettel kiemelt jelentőségű, hogy az információt objektíven, annak beszennyezése nélkül szerezzük meg, amelyeket a gyermek megoszt velünk, és amelyek tisztázása elsődlegesen kérdések nélkül történik meg. A technikának a szennyeződésmentes információk megszerzését kell biztosítani nemtől, kortól, eljárási pozíciótól és bűncselekménytől függetlenül.

A megfelelő kihallgatási technika alkalmazása és az azt megalapozó elméleti háttér ismerete nélkülözhetetlen a traumatizált gyermekek kihallgatásakor. Alapszükséglet tehát a komoly elméleti háttér, melynek célja, hogy támpontot nyújtson a gyermekek tipikus és atipikus fejlődésének, mentális zavarainak és bántalmazásának megismeréséhez. Nem kell koherens és átfogó ismereteket nyújtani, de fel kell hívni a figyelmet néhány fogalomra és pszichológiai jelenségre. A fejlődési szakaszokat komplexen kell áttekinteni életkori bontásban, érintve a kognitív, a pszichoszexuális, szociális, nyelvi és emlékezeti fejlődés releváns kérdéseit, de ezen tárgykörök általános áttekintése és a kihallgatás szempontjából további fontos kérdései több helyen is meg kell, hogy jelenjenek.

Ahhoz, hogy megfelelően kérdezzünk és valós információkat kapjunk, elengedhetetlen a gyermek kognitív képességeinek ismerete. Ha nem vagyunk tisztában ezzel, a kihallgatás tévútra mehet, valótlan adatokat kaphatunk, miközben a gyermek számára stresszessé válhat a kihallgatás. Például, tudnunk kell,

hogya a „Miért?” kérdéseinkre a gyermek tud-e válaszolni, feltehetünk-e neki ilyen kérdéseket az adott életkorban.

A traumatizált gyermekek leggyakrabban nemi erkölcs elleni cselekmények sértettjei, így a valóságghú tényállás feltárása érdekében a gyermek szexuális kapcsolatos ismereteiről, az ehhez kapcsolódó viselkedési formáiról is rendelkezünk kell tudással.

A kihallgatási technika egyik alapköve az emlékezet sajátosságának ismerete. A kihallgatás során az elkövetőről minél többet szeretnénk megtudni a beazonosításához, azonban ehhez hiába várunk tökéletes személyleírást a gyermektől. A gyermek az általunk feltett kérdésre adott válaszát tévesen tényként kezelhetjük, ha nem vagyunk tisztában azzal, hogy a gyermek válaszában szereplő adatok forrásával ő nincs tisztában, és a nem személyes tapasztalatot – például amit mástól hallott – sajátjaként adhatja elő. Azt, hogy egy gyermek jól strukturált, összeszedett elbeszélést ad a vele történekről, vagy életkorának nem megfelelő nyelvezetet, kifejezéseket használ, észlelhetjük, ha tisztában vagyunk a nyelvi fejlődés életkori sajátosságaival. Ismernünk kell, hogy mit és hogyan kérdezhetünk, milyen kifejezéseket használhatunk, hogy a gyermek megértsen minket és mi is jól értsük őt. A fentiek megismerése fontos a kihallgatás tervezéséhez és kivitelezéséhez, a gyermektől kapható információ megszerzése helyes módjának megválasztásához, és kiemelt fontosságú abban, hogy a gyermekek legjobb érdeke szerint járjunk el.

Természetesen a képzéseken és a tananyagban bemutatott szakaszok nem tekinthetők egymástól élesen elválaszthatónak, az átmenet fokozatos és számos egyedi jellemző befolyásolhatja. Mégis fontos, hogy egy gyermek kihallgatása során megpróbáljuk mindezt a kérdések feltételekor, valamint a gyermek válaszában értelmezésekor figyelembe venni.

A tananyag mellékleteként szerepelnek azon mentális zavarok leírásai is, amelyekkel találkozhatunk a gyermekek kihallgatása során. A leírások segítenek a gyermek viselkedésének megértésében, a vele való kommunikációkban.

A rendőrség kihallgatási protokollja

A kérdezési technika nem azonos a kihallgatási taktikával, hiszen fókuszában első helyen a gyermek jóléte áll, és nem a jogszabályi keretek között alkalmazott kriminalisztikai mesterkedés, ügyeskedés. A lehető legerősebb tudományos alapokon nyugvó technika mint protokoll az USA Országos Gyermekegészségügyi és Humán Fejlesztési Intézet (National Institute of Child Health and Human Development, NICHD) ([URL2](#)) gyermekeket meghallgató szakemberek

számára készített, a részletes és pontos információk megszerzéséhez hozzásegítő interjúprotokollja. A protokollt azért fejlesztették ki, hogy az interjústratégiákra vonatkozó szakmai ajánlásokat olyan operatív irányelvekké alakítsa át, amelyet a szakemberek használhatnak, miközben a bántalmazásról beszélnek gyermekekkel.

A NICHD protokoll erőssége, hogy figyelembe veszi a három és tizenhét év közötti gyermekek kognitív, nyelvi és érzelmi fejlődését. Ezt egy lépésről-lépésre megvalósuló terv segítségével éri el, lefedve a kihallgatás teljes szakaszát. A protokoll NICHD általi folyamatos tudományos visszaellenőrzése, értékelése azt mutatja ki, hogy a nyílt végű, nem kérdező felkérések, meghívások a történet elmondására pontosabb és szennyezés nélküli – azaz befolyásolásmentes – információkat eredményeznek a kihallgatás során.

A bevezető szakaszban a kihallgató bemutatkozik, tisztázza a gyermek feladatát (az események részletes ismertetésének és az igazmondás szükségességét), elmagyarázza az alapszabályokat és elvárásokat. Vagyis azt, hogy a gyermek mondhatja és mondania kell „én nem emlékszem”, „nem tudom”, „nem értem”, vagy ha szükséges, javítsa ki a kérdezőt. A protokoll olyan kérdéseket is tartalmaz, amelyek célja annak igazolása, hogy a gyerekek megértik az igaz és a hamis állítások közötti különbséget.

A protokoll kiemelten fontos része a bevezető szakaszt követő kapcsolatépítés szakasza, amely két részből áll. Az első célja, hogy nyugodt, támogató környezetet teremtsen a gyermekek számára, és hogy kapcsolatot teremtsen a gyermek és a kérdező között. A második részben arra kéri a gyermekeket, hogy részletesen írják le a közelmúltban tapasztalt semleges eseményeket. Ez a „képzés” arra szolgál, hogy megismertesse a gyermekeket az érdemi szakaszban alkalmazott nyílt végű vizsgálati stratégiákkal, kérdésekkel és technikákkal, miközben bemutatja a tőlük elvárt részletesség szintjét.

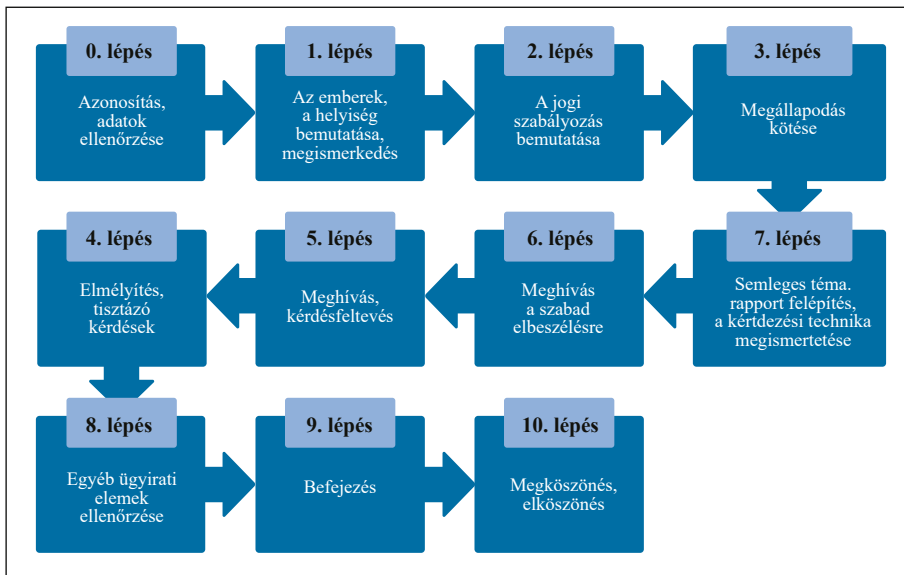
Az interjú az előzetes és az érdemi szakaszai közötti átmeneti szakaszban felkérések¹⁶ sorozatát használja a vizsgált cél esemény(ek) azonosítására nem szuggesztív módon és a lehető legnyitottabb felszólításokkal. A tisztázó, pontosító kérdésekre csak a szabad felidézésű szakasz után kerülhet sor, azonban ezen alkalmazható kérdésekre is pontos leírást ad a technika.

A kihallgatás technikai alapelve a gyermekek speciális szükségleteire épülő befolyásolásmentes kikérdezés. A kihallgató mindig a gyermek által elmondottaktól dolgozik. A technika alapvető jellemzője, hogy a kihallgatás során – elsődlegesen – nem hangoznak el kérdőmondatok. A kérdések elhagyása a zárt,

16 A gyermek által elmondottakat megismételve ösztönzi a gyermeket. Például: „Azt mondtad, hogy..., mondj el erről mindent!”

irányított, szuggesztív kérdések általi befolyásolást, irányítást zárja ki. A kihallgatás során előre meghatározott protokoll szerint, lépésről lépésre halad előre a kikérdezés.

1. számú ábra: A kérdezési technika lépései

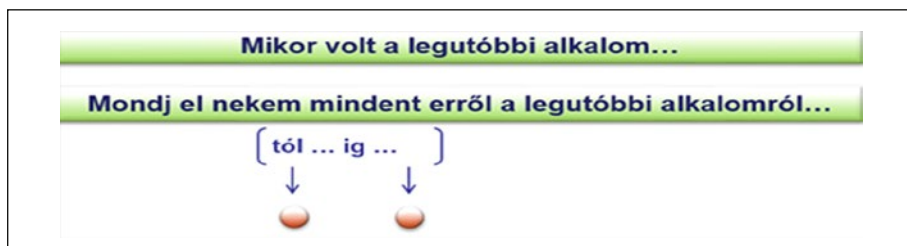
Forrás: A szerző saját szerkesztése.

A folyamat során a kihallgató jegyzeteket készít – nem szakítja félbe a kihallgatott személyt –, melyek alapján szükség esetén további részleteket tár fel.

A kihallgatást követően a folyamatban lévő nyomozás során felbukkanó újabb, a gyermek kikérdezését igénylő kérdések vonatkozásában a gyermek ismételt kihallgatása nem tiltott, azonban annak elkerülésére fokozottan kell törekedni. Ha az ismételt kihallgatás szükséges, akkor annak során csak a tisztázandó kérdésre kell koncentrálni, de a protokoll lépéseinek betartása – annak esetleges értelemszerű rövidítésével – továbbra is kötelező.

A kihallgatási technika lehetőséget ad arra, hogy egy egyszerű „trükkel” még részletesebb információt kapjunk a gyerektől. Ennek lényege, hogy a gyermektől – a szabad elbeszélés fázisában – hallottak alapján egy képzeletbeli idővonalon lineárisan előre haladva, „-tól ...-ig” szakaszokra bontva mondja el az eseményeket.

2. számú ábra: A szegmentálás szerkezete

Forrás: Danny Sluys előadása (2018).

A technika által célunk a személyes, egyedi emlékek előhívása, így a valós múltbeli esemény „újraélése” történik meg a kihallgatás során. Az epizódikus emlékezet olyan emlékek „tárháza”, amelyek az ismeretek elsajátításának kontextusát (személyes aspektusait) is megőrzik. Az emlékek előhívása során egy-egy egyedi emlék, a múlt egyszeri, megkülönböztetett darabjának előkeresése történik meg ilyenkor. Ez az emlékezet őrzi meg az „idő” aspektusát számunkra (például: legutolsó nyaralás emlékei).

3. számú ábra: A szegmentálás folyamata

	Egyszeri történet?	Ismétlődő történet?		
5.	(Mondd tovább!) "Mondd el nekem ... -tól...-ig"	ALTALANOS MEGHÍVÁS UTOLSÓ ALKALOM "Mondd el nekem ... -tól...-ig"	ALTALANOS MEGHÍVÁS ELSO ALKALOM "Mondd el nekem... -tól...-ig"	ALTALANOS MEGHÍVÁS MASIK ALKALOM "Mondd el nekem ... -tól...-ig"
	1x SZEAGMENTÁLÁS, MEGHÍVÁS AZ ELMONDÁSRA	Utolsó SZEAGMENTÁLÁS, MEGHÍVÁS AZ ELMONDÁSRA	Első SZEAGMENTÁLÁS, MEGHÍVÁS AZ ELMONDÁSRA	Másik SZEAGMENTÁLÁS, MEGHÍVÁS AZ ELMONDÁSRA
6.	KIEGÉSZÍTÉS már szerepel a szabad elbeszélésben (pontosan ki, hol, mikor...)	KIEGÉSZÍTÉS már szerepel a szabad elbeszélésben (pontosan ki, hol, mikor...)	KIEGÉSZÍTÉS már szerepel a szabad elbeszélésben (pontosan ki, hol, mikor...)	KIEGÉSZÍTÉS már szerepel a szabad elbeszélésben (pontosan ki, hol, mikor...)
7.	ELMELYÍTÉS a szabad elbeszélésen KIVÜLI (egyéb tények? elkövetők? szemtanúk? áldozatok?...)	"Amikor azt mondtad, hogy....." ELMELYÍTÉS a szabad elbeszélésen KIVÜLI nyitott kérdésekre adott válasz (egyéb tények? elkövetők? szemtanúk? áldozatok?...)		
8.	AZ ÜGY EGYEB RÉSZEI	AZ ÜGY EGYEB RÉSZEI		

Forrás: Danny Sluys előadása (2018).

A „szegmentálás” technikája opcionális, ha a kihallgatott vagy a kihallgató nem boldogul vele, a protokollhoz visszatérve a kihallgatás sikeresen lefolytatható.

A Barnahus-módszer

Az igazságszolgáltatás résztvevői, a rendőrök, ügyészek, bírók és a gyermekek a jogalkotótól is kaptak segítséget 2021-ben¹⁷. Az eljárásjogi szabályrendszerbe beépült újítások¹⁸ a gyermekek másodlagos viktimizációjának megelőzését szolgálják és immár multidiszciplináris módszereket alapul véve. Az igazságszolgáltatás és a gyermekvédelem intézményes együttműködését, sőt mi több, egybefonódását az eljárási cselekmények során megteremtette a jogszabály. Bár törvényi szinten módszersemleges a szabályozás, de annak alapja az izlandi Barnahus-módszer (URL3).

Az izlandi modell által létrehozott keretrendszer (URL4) az intézmények közötti megközelítést képviseli, egy fedél alá hozva és összehangolva a gyermekvédelem, az igazságszolgáltatás és az egészségügy feladatát. Teszi ezt gyermekbarát környezetben és átfogó szolgáltatást kínálva. Alapvetése, hogy a bántalmazás kapcsán a gyermektől kapott információ kulcsfontosságú büntetőjogi, gyermekvédelmi és terápiás célokból egyaránt a feltárás és kivizsgálás során. A modell egyedülálló abban, hogy egyarcú és valóban gyermekbarát igazságszolgáltatást teremt. A Barnahus házak gyermekbarát meghallgató- és terápiás szobából, az igazságszolgáltatás szakemberei számára egy zárt láncú videóhálózattal felszerelt monitoring szobából és orvosi vizsgáló helyiségből áll, valamint váró és pihenő helyiségeket is tartalmaznak.

A magyarországi módszersemleges alkalmazás célja a Barnahus standardokkal egyezik. A módszer lényege biztosítani a gyermekek részére, akik erőszak és/vagy szexuális zaklatás áldozataivá válhattak, hogy ne legyenek szükségtelen igénybevételnek kitéve a büntetőeljárási kihallgatások során. Célja egy olyan egyarcú, közös, operatív és szervezeti keretrendszerben történő eljárás, amely lehetővé teszi, hogy a gyermekek retraumatizáció nélkül vehessenek részt a büntetőeljárásokban, és biztosítva legyen a gyermekek védelemhez, segítségnyújtáshoz, a gyermekközpontú igazságszolgáltatáshoz való joga.

A módszer minden gyermek esetében alkalmazható, függetlenül eljárásjogi helyzetüktől. Kiemelt célcsoportja a nemi erkölcs elleni, szexuális bűncselekmények gyermekáldozatai, a különösen sérülékeny csoportba tartozó – életkor,

17 A Be. 2021. január 1-jén hatályba lépő rendelkezései, a 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól, a 12/2018. (VI. 12.) IM rendelet az egyes büntetőeljárási cselekményekre és a büntetőeljárásban részt vevő személyekre vonatkozó szabályokról.

18 Be. 87. §. (1) bekezdés b) pont bb) alpont: az eljárási cselekményt a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 61. § (2) bekezdésében meghatározott szolgáltatást végző vagy jogszabályban meghatározott más szaktanácsadó közreműködésével hajtja végre. A szaktanácsadó az eljárási cselekmény vezetőjének irányításával végzi tevékenységét, ennek során közvetíti a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyhez intézett kérdéseket és a hatóság egyéb közléseit.

fogyatékossgal élő, hozzátartozó által elkövetett bűncselekmény sértettje, emberkereskedelem sértettje – gyermekek.

Az eljárási törvény által bevezetett módszer alkalmazása során a gyermekek kommunikációjában jártas szakember – a szaktanácsadó – közreműködésével hajtja végre a nyomozó hatóság az eljárási cselekményt. A szaktanácsadó az eljárási cselekmény vezetőjének irányításával mint közreműködő végzi tevékenységét, ennek során közvetíti a gyermek személyhez intézett kérdéseket és a hatóság egyéb közléseit. A nyomozó hatóság feladata az eljárási cselekmény előkészítése, a résztvevők megjelenésének biztosítása, a közreműködő szaktanácsadó megfelelő felkészítése, és hogy az eljárási cselekmény irányát, az elérni kívánt célt meghatározza, az eljárási cselekmény jogszerű végrehajtását (értesítések, figyelmeztetések stb.), valamint rendjének megtartását biztosítsa, az eljárási cselekmény lefolytatását irányítsa.

A szaktanácsadó¹⁹, aki szakmai tudását és módszereit felhasználva működik közre az eljárási cselekményben a gyermekkel történő kommunikáció során. Az eljárási cselekmény végrehajtása minden esetben a nyomozó hatóság feladata, a nyomozó hatóság határozza meg az eljárási cselekmény kereteit, irányát, gondoskodik annak feltételeiről, rendjéről, biztosítja annak jogszerűségét.

Az eljárási cselekmény végrehajtására vonatkozó módszertani elvárás, hogy a kihallgatott gyermek – a kihallgatás, illetve az egyéb eljárási cselekmény keretei között – jellemzően személyesen nem is találkozik az eljáró hatóságok tagjaival. A gyermekkel egy helyiségben jelen lévő szaktanácsadón kívül az eljárási cselekményen részt vevő további személyek – a módszertanhoz igazodóan, ugyanakkor a büntetőeljárásban részt vevő személyek eljárási jogainak biztosítása mellett jellemzően – más helyiségben tartózkodnak, és a gyermek többnyire nem is észleli ezen személyek jelenlétét.

A két helyiség között telekommunikációs eszköz biztosítja a kapcsolatot. A nyomozó hatóság a speciálisan képzett szakemberen – szaktanácsadón – keresztül kommunikál, aki az eljáró szerv instrukcióit követve tolmácsolja a gyermek felé a bizonyítandó tényekkel, körülményekkel kapcsolatos kérdéseket, illetve a hatóság közléseit, ideértve azokat a törvényes figyelmeztetéseket is, amelyek az eljárási cselekmény érvényességét garantálják.

Szaktanácsadók

A jogszabály lehetővé teszi, hogy a gyermek kihallgatása során minden olyan szakmailag megalapozott módszer használható, illetve minden olyan

19 12/2018. (VI. 12.) IM rendelet az egyes büntetőeljárási cselekményekre és a büntetőeljárásban részt vevő személyekre vonatkozó szabályokról 14/A. § (3) bek. szerint pszichológus vagy pszichiáter.

gyermeklélektanban (gyermekvédelemben) jártas szakember közreműködhet, amelynek vagy akinek közreműködésével elérhető, hogy a gyermeket lehetőség szerint csak egyszer hallgassák meg, és a meghallgatás során szerzett vallomás megalapozott bizonyítékkal szolgáljon a vádemeléshez, ítélethozatalhoz. Szaktanácsadóként az eljárási cselekmény végrehajtásában pszichológus vagy pszichiáter végzettségű személy működhet közre. Azonban arról nem rendelkezett a jogalkotó, hogy melyek azon további kompetenciák, amelyekkel rendelkeznie kell. A módszer gyakorlati alkalmazását kidolgozó szakértői munkacsoport²⁰ egybehangzóan fogalmazta meg, hogy a lélektani ismeretek mellett büntetőjogi, kriminalisztikai, kihallgatástechnikai készségszintű ismeretekkel is rendelkezniük kell a szaktanácsadóknak. Ezen kompetenciák hiányában a szaktanácsadó feladatát nem tudja ellátni, hiszen e nélkül csak „vakon repülne” a kihallgatáson és valós feladatát nem tudja elvégezni. Sem a gyermek, sem az igazságszolgáltatás érdekét nem képes szolgálni.

Mivel a szaktanácsadók képzése nélkül a módszer alkalmazása nem indítható el, ezért képzésüket az Országos Gyermekvédelmi Szakszolgálat felkérésére az Országos Rendőr-főkapitányság szervezte meg. Kéthetes képzés keretében átfogó alapszintű elméleti ismereteket szerezhettek a büntetőjog, a büntetőeljárásjog, a kriminálmetodika, a gyermekek kihallgatását befolyásoló lélektani ismeretekről, valamint a szaktanácsadók feladatairól. Tréning formában elsajáthatták Danny Sluys vezetésevel az NICHD kihallgatási protokollon alapuló kihallgatási technikát. Ezzel szinte azonos időben a bűnügyi országos rendőr-főkapitány-helyettes a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán két féléves szakirányú továbbképzés alapítását kezdeményezte „*Bántalmazással érintett gyermekek hatósági meghallgatásában közreműködő szaktanácsadó*” munkacímmel.

Gyermekek kihallgatása a családon belüli erőszak bűncselekménye esetén

A gyermek szükségleteire koncentráló, azt maximálisan szem előtt tartó kihallgatási protokoll, a hozzáértő szakember közreműködése azon esetekben kiemelt fontosságú, ahol a kihallgatás okát képező cselekmény jellegzetességei

20 Az Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főigazgatóság által kezdeményezett és koordinált munkacsoport, amelynek tagjai az Országos Bírósági Hivatal, a Legfőbb Ügyészség, az Igazságügyi Minisztérium, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, az Országos Kriminológiai Intézet, az Országos Gyermekvédelmi Szakszolgálat, a rendőrség munkatársai, valamint igazságügyi orvos, pszichiáter és elmeorvos-szakértők.

alapvetően meghatározzák a kihallgatás menetét, így a családon belül elkövetett cselekmények is. A család mint szociális tényező szerepe jelentős, hiszen a gyermek és az elkövető, valamint a sértett – például, az egyik szülő szintén a bántalmazás elszennvedőjeként – viszonya meghatározó. Olyan személyről, akihez semmilyen előzetes érzelem nem köti a gyermeket, illetve olyan cselekményről, amit kívülállóként észlelt, könnyebben tud objektíven beszélni a gyermek. Azon eseményekről beszélni, amelyek erős érzelmi választ váltottak ki, olyan személyekről, akikhez erős pozitív vagy negatív érzelmek, szálak kötik, a gyermek számára fokozottan traumát okozhatnak, és a gyermek elbeszélésében detektálható lehet az emlékezet, a felidézés tudattalan torzítása is. Vagyis ezen családon belül elkövetett cselekmények esetén egy más semleges „inerciarendszerben” történt esettel szemben a gyermek által átélt stresszhatás és annak pszichés következményei jelentősebbek lehetnek. A speciális tudással rendelkező szakembernek a kihallgatás során képesnek kell lennie érzékelni és reagálni a gyermek aktuális pszichés állapotára, s határozottan, de nagyfokú empátiával eljárni. A traumát átélt gyermekkel történő kommunikáció során csak a megfelelő elméleti tudással rendelkező szakember ismeri fel az elkerülés, a szégyen, a bűntudat, a kívülállóság és magány mint pszichés tényező az eset feltárását gátló jelenlétét, és tud erre megfelelően reagálni, a bizonytalanság és támasznélküliség érzésében létező gyermeknek nyugodt, biztonságos légkört biztosítani.

Összegzés

A gyermekbarát igazságszolgáltatás alapelveinek csak egyike a gyermek hozzáértő szakember általi kihallgatása, azonban ezen szegmensén – csatornán – keresztül válik szinte minden más alapelv biztosíthatóvá, amely által elengedhetetlen feltétellé válik. A magyar igazságszolgáltatás az elmúlt tíz évben számos jogszabályi és módszertani változtatást tett meg a gyermekek legfőbb érdekének szolgálataért. A gyermekvédelmi, a gyermekjogi szempontok megjelenése, a multidiszciplináris megközelítés a paragrafusok világában új távlatokat nyitott, feladatokat generált és eredményeket hozott. Ma már határozottan kimondható, hogy a gyermekközpontú megközelítés legfontosabb tényezője a gyermekkel kapcsolatba kerülő rendőr személye és az ő szakértelme. A jogszabályok, a kihallgató szobák, a kamerák csak eszközök, amelyek akkor látják el funkciójukat a gyermek érdekében, ha megfelelő személyiségű – tehát mentálhigiénés szempontok alapján kiválasztott és gondozott –, megfelelő elkötelezettségű – tehát motivált és nem csupán akarata ellenére kijelölt –, és megfelelően képzett

– tehát nem csak a megérzéseire, szerencsésebb esetben olvasmányaira támaszkodó – kollégák kezébe adjuk azokat. Az iskolarendszerű képzés – akár szaktanfolyam, akár szaknyomozói felsőfokú képzés formájában – elengedhetetlen, de azon víziót is merjük már megálmodni végre, miszerint területi szerveként „szakegységek”, avagy profi, függetlenített nyomozók álljanak rendelkezésre legalább a súlyosabb traumát elszenvedett gyermekek kihallgatására.

Kétségtelen, hogy a gyermekkihallgatás valódi fejlődésének első határozott lépését a gyermekbarát igazságszolgáltatás évében tettük meg, s nagyon messziről indulva ugyan sokat haladtunk előre, de még tíz év után is az út elején vagyunk.

Felhasznált irodalom

- Gyurkó Sz. (2012). Gyermekbarát igazságszolgáltatás. In Vókó Gy. (Szerk.), *Kriminológiai Tanulmányok 49.* (pp. 107–117). Országos Kriminológiai Intézet.
- Hirtling I. (2022). Gyermekkihallgatás a büntetőeljárásban, a „Barnahus-módszer” bevezetése. In Bánáti J. (Szerk), *Magyar Jog 4.* (pp. 235–242.) Magyar Jogász Egylet.
- Malét-Szabó E. (2014). A gyermekkorúak kihallgatásának és a gyermekmeghallgató szobák használatának pszichológiája. In Szabó V. (Szerk.), *Kriminológiai Közlemények 74.* (pp. 215–224). Magyar Kriminológiai Társaság.
- Nagygyőr Cs. (2014). A gyermekmeghallgató szobák alkalmazásának gyakorlati tapasztalatai. In Kiss V. (Szerk.), *Kriminológiai Közlemények 74.* (pp. 209–213.) Magyar Kriminológiai Társaság.
- Parti K., Solt Á. & Virág Gy. (2018). Gyermekkorúak meghallgatása a büntetőeljárás során Magyarországon az európai és nemzetközi standardok tükrében. In Vókó Gy. (Szerk.), *Kriminológiai Tanulmányok 55.* (pp. 63–86.) Országos Kriminológiai Intézet.
- Szatmári A. (2019). A különleges bánásmódot igénylő sértettek meghallgatásának bűnüldözési lehetőségei és tapasztalatai a rendőrségi eljárásokban. In Hautzinger Z. & Gaál Gy. (Szerk.), *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XXI.* (pp. 181–189). Magyar Hadtudományi Társaság.

A cikkben található online hivatkozások

URL1: *Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány.* <https://hintalovon.hu/>

URL2: *NICHHD Protocol.* <https://nichdprotocol.com/>

URL3: *Child-friendly centre for abuse victims.* <https://www.barnahus.eu/en/>

URL4: *A Barnahus. Minőségi előírások.* https://www.barnahus.eu/en/wp-content/uploads/2020/02/HU_StandardsSummary_FINAL.pdf

Alkalmazott jogszabályok

- 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól
- 12/2018. (VI. 12.) IM rendelet az egyes büntetőeljárás cselekményekre és a büntetőeljárásban részt vevő személyekre vonatkozó szabályokról
- 13/2018. (VI. 12.) IM rendelet a különleges bánásmódot igénylő személy részvételét igénylő eljárási cselekmény elvégzésére szolgáló rendőrségi helyiség kialakításáról, működtetéséről és a használata ellenőrzéséről
2017. évi XC. törvény a Büntetőeljárásról
- 34/2015. (XI. 10.) IM rendelet a tizennegyedik életévét be nem töltött terhelt vagy tanú, valamint a különleges bánásmódot igénylő sértett meghallgatására szolgáló rendőrségi helyiség kialakításáról és ellenőrzéséről

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Nagygyőr Cs. (2022). A gyermekek kihallgatása a nyomozások során. *Belügyi Szemle*, 70(8), 1653–1670. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.8.5>